

Musiqiləri ilə əbədiləşən bəstəkar

O, öz ölməz əsərləri ilə yaddaşlara köçüb. Bəstəkarın musiqi ilə döyünən qəlbinin duyğuları "Məhəbbət"də, "Dostluq"da, "İlk bahar"da, "Bakı gecələri"ndə və daha neçə-neçə mahnılarında əbədiləşib. Azərbaycan musiqi salnaməsini yaradan şəxsiyyətlərdən biri - görkəmli bəstəkar, dirijor, pianoçu, folklorşünas, ictimai xadim, Azərbaycan caz və estrada musiqisinin banilərindən biri, Xalq artisti, Dövlət mükafatı laureatı Tofiq Quliyevin yaradıcılığında mahnı janrı aparıcı yer tutsa da, o həm də orijinal estrada əsərlərinin və operettaların müəllifidir.

Tofiq Quliyev eyni zamanda Azərbaycan kino sənətinin inkişafında misilsiz xidmətləri olan sənətkardır. Yetmişdən çox filmə musiqi bəstələyib. "Səbuhi", "Ögey ana", "Görüş", "Bəxtiyar", "Onu bağışlamaq olarmı", "Telefonçu qız", "Nəsimi" və digər filmlərə yazdığı musiqilər həm də ayrıca mahnılar kimi ifa olunur.

Bəstəkarın sevilə-sevilə ifa olunan, böyük məhəbbətlə dinlənən əsərləri onu həm Azərbaycanda, həm də ölkəmizin hüdudlarından çox-çox uzaqlarda tanıdıb.

Azərbaycan musiqi sənətimizin inkişafında böyük xidmətləri olan sənətkar

Tofiq Quliyev 1917-ci il noyabrın 7-də Bakı şəhərində dünyaya gəlib. Mühəndis-iqtisadçı Ələkbər Quliyevlə Hacı Zeynalabdin Tağıyevin qızları gimnaziyasında oxumuş və ilk azərbaycanlı hakimlərdən biri olmuş Yaxşı xanım Mahmudovanın bu istedadlı oğlu uşaq illərindən musiqi sənətinə ürkədən bağlanmış. On iki yaşında Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası yanında peşə məktəbinə, 1934-cü ildə konservatoriyaya daxil olub. İ.S.Aysberqin sinfində fortepiano, S.Q.Şrasserin sinfində dirijorluq dərsi keçib. 1936-cı ildə konservatoriyada təhsilini başa vurub.

İstedadlı bəstəkar Asəf Zeynallının məsləhəti ilə 1931-ci ildə Mirzə Ələkbər Sabirin sözlərinə "Məktəbli" mahnısını bəstələyib. 1935-ci ildə M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında dirijor kimi fəaliyyətə başlayıb. 1936-cı ildə bəstəkar Z.Bağrovla birgə "Rast", "Segah", "Zabul", "Dügah" muğamlarını fortepianoda hazırlayıb.

Təhsilini davam etdirmək üçün Moskva Dövlət Konservatoriyasına dahi bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəylinin təşəbbüsü ilə göndərilib. Moskvada A.Tfasmanın rəhbərlik etdiyi orkestrdə pianoçu işləyib.

Bakıya 1939-cu ildə dönüb. 1941-ci ildə "Qırmızı ordu" ansamblını yaradıb. II Dünya müharibəsi illərində bir çox vətənpərvər mahnılar yazıb. Müharibədən sonra M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Dram Teatrı, S.Vurğun adına Dram Teatrı və M.Qorki adına Gənc Tamaşaçılar Teatrı ilə əməkdaşlıq edib. 1940-cı illərdə kino sahəsində də fəaliyyət göstərüb. 1948-ci ildə Moskva Dövlət Konservatoriyasında təhsilini davam etdirib. 1951-ci ildə aspiranturaya daxil olub. Elmi iş müdafiə edib.

Tofiq Quliyev pedaqoq kimi də Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafında böyük xidmətlər göstərüb. O, 1954-cü ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının müəllimi olub. 1958-ci ildə filarmoniyanın bədii rəhbəri, sonra direktoru vəzifələrində çalışıb. 1960-1970-ci illərdə bir çox beynəlxalq konfrans, festival, incəsənət günlərinin iştirakçısı olub. 1969-1979-cu illərdə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqına rəhbərlik edib. 1990-cı ildən ömrünün sonuna - 2000-ci ilədək Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının İdarə Heyətinin sədri olub.

"...biz hamımız dünyadan gedəcəyik, ancaq Tofiq Quliyevin musiqisi daim yaşayacaqdır"

Böyük bəstəkarın sənətinə Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti tərəfindən hər zaman maraq, diqqət və qayğı göstərilib. O, çox sevdiyi məmləkətinin xatirəsi hər zaman hörmətlə, ehtiramla yad edilən, əbədləşdirilən sənətkarlarından biridir. Bəstəkarın yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulub, paytaxtın küçələrindən birinə adı verilib. Bakı şəhərində adını daşıyan musiqi məktəbi var.

Əsərləri ilə köntüllərdə özünə abidə quran Tofiq Quliyevin xatirəsi yenidən anılıb. Heykəli çox sevdiyi, haqqında mahnılar

yazdığı Bakı şəhərinin mərkəzində əbədləşdirilib.

Fevralın 8-də Bakıda görkəmli bəstəkar Tofiq Quliyevin abidəsinin açılış mərasimi olub. Tədbirdə iştirak edən Prezident İlham Əliyev çıxışında qeyd edib ki, şəhərimizin mərkəzində ucaldılan bu abidə Azərbaycan xalqının dahi bəstəkarı Tofiq Quliyevin xatirəsinə olan hörmətin əlamətidir: "Həqiqətən, Tofiq Quliyevin əsərləri Azərbaycan mədəniyyət aləmində bir inqilab etmişdir. Tofiq Quliyev həm görkəmli bəstəkar, həm Azərbaycanda caz sənətinin banisi də adlandırılabilir. Eyni zamanda böyük mədəniyyət xadimi Tofiq Quliyev Azərbaycan xalqının sevgisini qazanmışdır".

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, onun əsərləri, doğrudan da, bizim böyük sərvətimizdir. Tofiq Quliyevin əsərlərinin ölməz əsərlər olduğunu, bu gün də səsləndiyini, bundan sonra da uzun illər ərzində səslənəcəyini diqqətə çatdıran dövlət başçısı bildirib ki, çünki bu əsərlərin mahiyyətində həm Tofiq Quliyevin istedadı, eyni zamanda Azərbaycan xalqına, doğma Bakı şəhərinə olan məhəbbəti dayanır. Tofiq Quliyevin öz xalqına bağlılığını Azərbaycan, Bakı haqqında əsərlərində göstərdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev onun eyni zamanda çox gözəl insan, gözəl ziyalı, sözün əsl mənasında, böyük mədəniyyət xadimi olduğundan və öz fəaliyyəti, öz əsərləri, Azərbaycanın ictimai həyatındakı rolu ilə tarixdə layiqli yerini tutduğundan da söz açıb.

Dövlət başçısı İlham Əliyev atası Heydər Əliyevi Tofiq Quliyevlə sıx dostluq əlaqələrinin bağladığını xatırladı: "Onların dostluğu çox təbii idi, səmimi idi, təmənnəsiz idi, əsl dostluq idi. Tofiq Quliyevin 80 illik yubileyində Ulu Öndər Heydər Əliyev məşhur sözləri demişdir, yəqin ki, hamımız o sözləri xatırlayırıq - biz hamımız dünyadan gedəcəyik, ancaq Tofiq Quliyevin musiqisi daim yaşayacaqdır. Artıq o gündən 26 il keçib və nə qədər dəqiq, həqiqətə uyğun sözlərdir, indi biz bunu bir daha görürük. Heç birimizdə şübhə yoxdur ki, əsrlər keçdikcə bu unudulmaz musiqi, bu mahnılar, Azərbaycan xalqının musiqi istedadını əyani şəkildə göstərən əsərlər yaşayacaq, bizi və sonrakı nəsilləri sevidirəcək".

*Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"*